

Posudek oponenta na habilitační práci Michaela Matthewa Kaylora, PhD *Forrest Reid, The Tom Barber Trilogy*

Předložený habilitační spis dr. Kaylora představuje kritickou edici vrcholné románové trilogie severoirského romanopisce Forresta Reida (1875-1947) doplněnou téměř pětisetstránkovým kritickým životopisem tohoto významného autora a 26 dokumentárními přílohami. Jedná se o dílo nesmírně přínosné, neboť přestože byl Forrest Reid již za svého života vysoce ceněn řadou předních literárních kritiků i světově proslulých autorů (řadili se mezi ně slavný anglický modernista E.M. Forster či jeden z vůdčích duchů irského literárního obrození George Russell – AE), jeho dílo poměrně záhy v podstatě zapadlo. Jak ale napsal nejvýznačnější současný odborník v oblasti irského románu dvacátého století John Wilson Foster, „Reidova próza je zralá na to, aby byla znovu objevena. Není sporu o tom, že žádný irský spisovatel nedosáhl takové stylistické čistoty a elegance jako Forrest Reid.“ Foster tento soud vyslovil již r. 1974 a pohříchu zůstal oslyšen. Domnívám se však, že precizní badatelská a ediční práce dr. Kaylora, jak ji předvedl ve svých dosavadních příspěvcích a nyní ve skutečně monumentální edici *The Tom Barber Trilogy*, je oním zásadním krokem k tak potřebnému novému zhodnocení Reidových románů, ať již v kontextu literatury irské, severoirské, či anglické.

Spis dr. Kaylora vyniká především pečlivou prací s nesmírně rozsáhlým korpusem archívních materiálů a dokumentů, které tvoří fundament pro osobitý životopis autora i zhodnocení jeho díla v dobovém kontextu. Kaylor v úvodu životopisné studie nastiňuje metodologii své práce, jež spočívá především v mapování nerozlučného sepětí Reidova osobního života s tematikou díla. Proti tomuto přístupu by jistě bylo možno ihned vznést podstatné teoretické námitky, nicméně vzhledem k existenci několika starších, tradičně pojatých životopisů na straně jedné a řady vědeckých článků věnovaných jednotlivým dílům na straně druhé lze v tomto případě považovat Kaylorův postup za legitimní. Navíc není sporu o tom, že konkrétně u Reida je odraz osobní zkušenosti v díle opravdu podstatný, a teoretický dogmatismus by tak byl ke škodě věci.

Kaylorův životopis Forresta Reida přináší oproti předchozím studiím nejen zcela otevřené pojednání o uraniánských sklonech tohoto autora, ale také řadu podrobností o jeho blízkém přátelství s předním básníkem Walterem de la Marem a již zmiňovanými E.M. Forsterem a Georgem Russellem a o tvůrčí spolupráci s nimi. Kaylor dále dokumentuje zásadní vliv myšlenek Waltera Patera na formování Reidových estetických názorů, pojednává o roli, kterou v jeho uměleckém formování hrálo dílo Henryho Jamese, a v neposlední řadě poukazuje na vzor, jenž

mu co do oproštění od stylistických excesů poskytl Anatole France. Již z tohoto výčtu je patrné, že Kaylor správně považuje za důležité načrtnout pozici Reidova díla v obecném kontextu modernismu a jeho předchůdců. Neméně podstatným – vzhledem k autorovu původu i skutečnosti, že naprostou většinu života strávil v Belfastu – se jeví popsat postavení Reidových románů v kontextu literatury irské či severoirské. I tento úkol zvládá Kaylor bravurně: uvádí, že ačkoli se Reid považoval za Ira, záměrně se vyhýbal otázkám veřejného života (podstatnou výjimkou, již Kaylor poctivě zmiňuje, je Reidův podpis pod militantní unionistickou přísahou z r. 1912); absence politických a náboženských otázek v jeho díle, spojená s neochotou reflektovat ve svých románech ulsterské dialekty angličtiny, pak vedla k jeho naprostému opomíjení v kontextu literatury Severního Irsku, neboť ta je v tomto smyslu téměř bez výjimky regionální. Stylisticky a formálně tak Reid možná vynikal nad většinou svých současníků, avšak svým zaměřením se ocitl v izolaci. Z hlediska literatury irské lze spolu s Kaylorem konstatovat obdobnou marginalizaci: Reid podrobil zdrcující kritice projekt irského literárního obrození, když napsal, že nová irská literatura má zatím pouze jediného významného autora, jímž je William Butler Yeats (o kterém napsal Reid jednu z prvních významnějších monografií), jelikož ostatní se zaobírají spíše hledáním politické identity nežli identity estetické.

Na závěr svého hodnocení Reidova díla se Kaylor zamýšlí nad jeho nevelkou popularitou u širší čtenářské obce a k výše zmíněným důvodům přidává ještě jeden podstatný: Reidovým téměř výhradním tématem bylo chlapectví a dospívání, obvykle nahlížené z pohledu chlapce. Ačkoli Kaylor sám považuje tuto tematiku a její lyrické, erotikou jiskřící zpracování za jednu z hlavních předností Reidova díla, opět jako poctivý badatel přiznává, že z hlediska běžného čtenáře i leckterého recenzenta se jedná o záležitost poněkud delimitující.

Zásadní hodnota spisu dr. Kaylora je nepochybně literárně historická: jeho přičiněním se dalším badatelům i novým generacím čtenářů dostává do ruky cizelérské vydání dnes těžko dostupného vrcholného díla jedinečného spisovatele, které doplňuje šedesát stran poznámkového aparátu věnovaného intertextuálním vazbám v Reidově trilogii, a k tomu originálně pojatý životopis autora založený na mravenčí práci s archiváliemi a citlivé reflexi veškeré existující sekundární literatury. Kaylorova práce však navíc vykazuje podstatné literárněvědné kvality, když i přes úzké metodologické vymezení dopodrobna postihuje, proč se Reid vymyká z kánonů irské, severoirské i anglické literatury, alespoň v jejich současné podobě. V neposlední řadě je dlužno zmínit, že z Kaylorových komentářů je patrný skutečně hluboký, osobní zájem o autorovo dílo; i z tohoto důvodu považují jeho badatelskou práci za příkladnou.

Předložený spis jako celek po obsahové i formální stránce zcela splňuje požadavky kladené na habilitační práci v daném oboru.

V Praze dne 3. května 2012.

doc. Ondřej Pilný, PhD

Vedoucí Kabinetu irských studií

Ústav anglofonních literatur a kultur

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze